MĚSÍČNÍK EU AKTUALIT

EU Office / Knowledge Centre | Duben 2019 | 187

15 let v EU: Bilance a vyhlídky

Kam by měla Česká republika směřovat evropské fondy po roce 2020?

Ztrácí světová ekonomika dech?

ČESKÁ spořitelna

Obsah

Události v EU:	Zabrání Spojené království brexitu bez dohody?	strana 2
Brusel Inside:	15 let v EU: Bilance a vyhlídky	strana 5
Drobnohled:	Kam by měla Česká republika směřovat evropské fondy po roce 2020?	strana 6
Hlavní téma:	Ztrácí světová ekonomika dech?	strana 7
EU Seriál:	EU fondy v infrastrukturních projektech	strana 11

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

David Navrátil
hlavní ekonom České spořitelny
+420 224 995 439, dnavratil@csas.cz

Petr Zahradník
+420 956 765 213, pzahradnik@csas.cz

EU OFFICE / KNOWLEDGE CENTRE

Tomáš Kozelský
+420 956 718 013, tkozelsky@csas.cz

Tereza Hrtúsová
+420 956 718 012, thrtusova@csas.cz

Radek Novák
+420 956 718 015, radeknovak@csas.cz

Česká spořitelna, a.s.
Budějovická 1518/13b
140 00 Praha 4
EU_office@csas.cz
http://www.csas.cz/eu

Sledujte nás na Twitteru:

ReSearch Česká spořitelna **@Research_sporka**

Obsahovými partnery Měsíčníku EU aktualit jsou Zastoupení Evropské komise v ČR a portál EurActiv.cz

Evropská komise

EurActiv.cz
Informace o evropské politice v češtině
www.euractiv.cz

Milí čtenáři,

máme měsíc duben – tedy 29. březen už je za námi (datum původně stanoveného brexitu) a Spojené království je stále členem Evropské unie a rozuzlení, jakým způsobem (a zda vůbec) Británie vystoupí, je stále v nedohlednu (minimálně v době, kdy jsem psal úvodník). Konec března byl v Británii velmi hektický - plný debat a hlasování. Britská dolní sněmovna si po více než 100 letech určila program zasedání. Poslanci chtěli vzít další vývoj brexitu do vlastních rukou. Předsedovi dolní Komory Johnu Bercowi předali 16 možných variant, jakým způsobem by se brexit mohl vyvíjet. Z těch John Bercow vybral osm návrhů – žádný u nich však nedosáhl nadpoloviční většiny. 1. dubna vybírali znovu – tentokráte z devíti variant a hlasovali o čtyřech a pro změnu opět zamítli všechny poslanecké varianty (ne, to opravdu není apríl). Dohoda Theresy Mayové už byla taky třikrát zamítnuta a je možné, že se o ní bude hlasovat i po čtvrté. Předseda Evropské rady Donald Tusk svolal na 10. dubna mimořádný summit, tedy pouhé dva dny před nově stanoveným datem, kdy by měl nastat brexit, pokud se tedy Británie s EU nedohodnou na něčem jiném. Čas se totiž krátí. 23. a 24. května proběhnou volby do Evropského parlamentu, a pokud chce Británie opravdu vystoupit (protože se velmi těžko odhaduje, co vlastně chtějí), měla by to stihnout před tímto datem nebo se jich budou muset účastnit a to bez delšího odkladu nebo revokace článku 50 (tedy odvolání brexitu) příliš nepůjde a hlavně tu bude důležité i stanovisko EU, která s tím musí souhlasit. Vývoj ve Spojeném království průběžně pečlivě sledujeme i vzhledem k poměrně silnému dopadu na Česko. Vývojem ekonomiky Spojeného království se zabývá i naše hlavní téma, ve kterém si můžete přečíst i odhad vývoje české ekonomiky v případě černého scénáře brexitu a zavedení cel v případě neshody Číny a USA.

Hlavní téma připravil kolega Jiří Polanský. Sleduje v něm vývoj světové a dalších velkých ekonomik (eurozóny, Německa, Británie a USA) i s přehledem české ekonomiky. Představuje nejen jejich aktuální kondici, ale i možné šoky, které by ovlivnily jejich další vývoj a co by to pro ně znamenalo, hlavně z pozice vývoje v Británii a světového obchodu. Vzhledem k otevřenosti české ekonomiky je právě světový vývoj a znalost chodu velkých ekonomik klíčový pro odhad směřování české ekonomiky. Více si můžete přečíst na stranách 7 až 10.

V době, kdy Británie plánuje odejít z EU, slaví Česká republika 15 let od vstupu do Evropské unie. Češi, ač k tomu nemají moc důvodů, patří k největším euroskeptikům. Je za tím i určitý nezájem (možná neznalost, která může pramenit z horší informovanosti, které se snažíme naším Měsíčníkem předcházet), jež se naplno projevuje například u voleb do Evropského parlamentu, kde účast českých voličů byla velmi nízká.

V naší rubrice Drobnohled se Pavlína Žáková ze Zastoupení Evropské komise v ČR věnuje směřování evropských fondů po roce 2020. Vzhledem k zaměření české ekonomiky na průmysl navrhuje Komise se zaměřit na rozvoj této oblasti, ať už v podobě vyšší modernizace a digitalizace, tak i v oblasti vzdělávání. Jaké oblasti a aktivity (a v jaké výši) budou z fondů podpořeny, jsou předmětem jednání, které se rozbíhají v těchto dnech. Více na straně 6.

Vážení čtenáři, doufejme, že rozuzlení už dva roky probíhajícího brexitu nebude mít negativní dopady na Spojené království či zbytek EU. Kolega s oblibou říká, že pojem „zmizet po anglicku“, nabral úplně nový rozměr. Přeji vám pohodové čtení informacemi nabitého Měsíčníku.

Tomáš Kozelský

Události v EU

Zabrání Spojené království brexitu bez dohody? Dolní sněmovna naopak schválila nejtěsnější možnou většinou návrh zákona, který pověřuje premiérku Mayovou usilovat o odklad brexitu, bude-li zemi hrozit varianta bez dohody. - Summit EU: Brexit, Čína, USA a ochrana klimatu. - 15 let členství v EU: jak jej Češi a Slováci vnímají? - Emise u osobních aut se mají snížit o 37,5 %: je to reálné?

BREXIT

Zabrání Spojené království brexitu bez dohody?

Britská Dolní sněmovna si 3. dubna odhlasovala, že nebude znovu hlasovat o různých variantách postupu v otázce plánovaného odchodu z Unie. Pro návrh žádající, aby poslanci opět převzali kontrolu nad programem sněmovny, se vyslovilo 310 poslanců, proti jich byl stejný počet. Předseda sněmovny John Bercow remízu rozhodl v neprospěch návrhu.

Podle samotného Bercowa předseda sněmovny naposledy remízu rozhodoval svým hlasem v roce 1993. Tehdy poslanci hlasovali nerozhodně po debatě o takzvané Maastrichtské smlouvě, která založila Evropskou unii.

Zpravodajská stanice BBC upozornila, že by poslanci v pondělí 8. dubna ale nakonec přece jen o různých variantách kolem brexitu mohli hlasovat. Je totiž možné, že jim různé návrhy na další postup předloží sama vláda.

Dolní sněmovna naopak schválila nejtěsnější možnou většinou návrh zákona, který pověřuje premiérku Mayovou usilovat o odklad brexitu, bude-li zemi 12. dubna hrozit varianta bez dohody. Poslanci návrh schválili poměrem hlasů 313 ke 312, návrh následně směřoval do horní parlamentní komory.

Zákon má vyloučit takzvaný tvrdý brexit a zajistit, aby Spojené království Evropskou unii opustilo na základě dohody. Zákon schválený v Dolní sněmovně ukládá premiérce, aby si vyžádala parlamentní souhlas s podrobnostmi o případném odkladu a dává poslancům právo jeho délku upravit. Jakýkoli další odklad brexitu musí jednomyslně schválit všech 27 států Evropské unie. Britský parlament již několikrát v nezávazných hlasováních brexit bez dohody odmítl.

Pokud britská sněmovna do 12. dubna schválí dosud odmítanou dohodu o spořádaném brexitu, krátkodobý odklad britského odchodu z EU do 22. května je stále možný. V Evropském parlamentu to řekl předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker. Riziko, že Británie odejde k 12. dubnu bez dohody, je podle něj ovšem stále pravděpodobnější možností, kterou Unie sice nechce, ale na kterou se připravuje.

EU je podle Junckera připravena pružně upravovat související politickou deklaraci, která definuje zamýšlenou cílovou podobu vzájemných vztahů EU a Británie v budoucnosti. **Juncker také zopakoval, že v případě brexitu bez dohody má Unie přichystaný plán a dlouhodobě si je vědoma rozložení sil v britské sněmovně**. Připomněl řadu konkrétních kroků, které zajistí například další policejní spolupráci či pokračování dopravy.

Výbor pro občanské svobody Evropského parlamentu potvrdil kompromisní podobu pravidel, která v případě brexitu bez dohody umožní občanům Británie krátkodobé bezvízové cesty do zemí Evropské unie. Podmínkou je reciproční přístup britské strany vůči lidem z EU. Shodu na textu dosud komplikovalo rozhodnutí členských zemí trvat na označení Gibraltaru jako britské „kolonie“, se kterým europarlament dlouhou dobu nesouhlasil. Nyní ale poslanci ustoupili. Tato opatření však nikdy podle šéfa Komise nenahradí podmínky „rozvodové dohody“ včetně třeba případného přechodného období.

Mluvčí německé vlády prohlásil, že pokud chce Londýn od EU další odklad, musí přijít s velmi konkrétní žádostí. Nic takového se ale zatím nestalo.

https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/summit-eu-resil-krome-brexitu-take-vztahy-s-cinou-usa-nebo-ochranu-klimatu/

https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-exiting-the-european-union#content

POLITIKA

Summit EU: Brexit, Čína, USA a ochrana klimatu

Po dramatickém prvním dni bruselského summitu, který zcela ovládlo jednání o odkladu brexitu, se druhý den lídři zemí EU věnovali řadě dalších klíčových témat. Projednávali vztahy s Čínou, obchodní dohodu s USA nebo klimatickou politiku.

Ohledně Číny lídři řešili například také společný postup a možná rizika při budování sítě 5G, tedy kybernetickou bezpečnost v souvislosti s užíváním nových technologií. Česká republika plánuje v této souvislosti mezinárodní konferenci o kybernetické bezpečnosti a vyzvala v rámci jednání ostatní země, aby na ni poslali své experty. S tématem jsou spojená i potenciální rizika technologií čínské společnosti Huawei, před kterými varují nejen české zpravodajské služby.

Summit řešil také plánovanou dohodu o volném obchodu mezi EU a Spojenými státy. Česká strana na začátek jednání s Američany tlačila, protože se obává zavedení tarifů na automobilový průmysl.

Obchodních vztahů se týkalo i úvodní jednání druhého dne summitu se zástupci Norska, Islandu a Lichtenštejnska. Evropský hospodářský prostor (EHS), díky kterému zmíněné země obchodují se státy Unie na vnitřním trhu, totiž slaví čtvrt století od svého vzniku.

https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/summit-eu-resil-krome-brexitu-take-vztahy-s-cinou-usa-nebo-ochranu-klimatu/

https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2019/03/21-22/

15 let členství v EU: jak jej Češi a Slováci vnímají?

Před 15 lety vrcholil přístupový proces Česka a Slovenska do Evropské unie. Jaká tehdy panovala politická nálada a jak se po patnácti letech změnila?

Ani po patnácti letech nemají občané České a Slovenské republiky zcela jasno v tom, co členství jejich země v Evropské unii obnáší. Po globální finanční krizi a stejně tak po nedávné migrační krizi však došlo zejména v očích veřejnosti ve vztahu k Unii k jistému procitnutí.

Výsledky průzkumů ovšem ukazují, že evropská agenda je pro českou a slovenskou veřejnost nepodstatná a občané jsou k ní veskrze kritičtí. Významně se tento přístup projevuje ve volbách do Evropského parlamentu, kterých se Češi a Slováci účastní jen velmi málo. V roce 2014 se eurovoleb účastnilo pouze 18,2 % Čechů a 13 % Slováků.

V českém prostředí se na vztahu k Evropské unii velkou měrou podílí nedůvěra ve vztahu k institucím a lidem obecně, ale také sociální postavení konkrétních lidí. „Ti, co se identifikují jako bohatší lidé, jsou proevropští. Naopak mezi těmi chudými je jen zlomek těch, kteří by EU podpořili za jakýkoliv okolností.

Z poslední studie slovenského Institutu pro veřejné otázky nicméně vyplývá, že slovenští občané jsou Evropské unii naklonění o něco více a důvěra v EU je někdy i vyšší než důvěra v národní instituce. To by se projevilo i v případném referendu o setrvání země v Unii, které by na Slovensku dopadlo lépe než v Česku.

Pokud by bylo v ČR vyhlášeno referendum o odchodu z EU, jak by občané hlasovali?

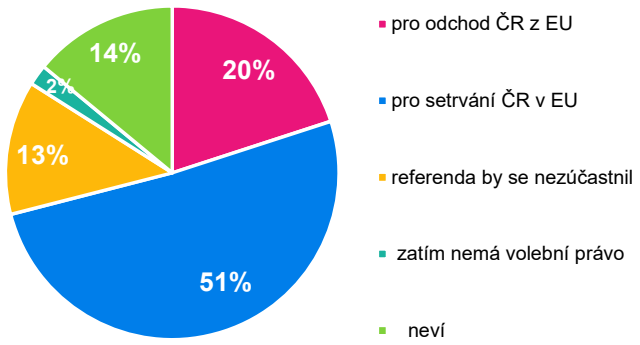

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019

Z průzkumů mimo jiné také vyplývá, že občané obou zemí jsou velmi málo informovaní o dění v Evropské unii a jejím fungování.

https://euractiv.cz/section/politika/news/ani-po-15-letech-nemaji-cesi-a-slovaci-jasno-v-tom-co-obnasi-clenstvi-v-eu/

https://www.mzv.cz/eu

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Emise u osobních aut se mají snížit o 37,5 %: je to reálné?

Evropští poslanci schválili návrh na snížení škodlivých emisí u nových osobních aut do roku 2030 o 37,5 procenta a u nových lehkých užitkových vozů o 31 procent.

Evropské sdružení výrobců automobilů (ACEA) už dříve označilo takový závazek za nerealistický. Krok bude mít podle něj dopad na pracovní místa v automobilovém průmyslu. Naopak podle ochránců životního prostředí není snížení emisí oxidu uhličitého o více než třetinu oproti výchozímu roku 2021 dostatečné.

Výrobcům automobilů, jejichž průměrné emise přesáhnou stanovené limity, bude vyměřen takzvaný poplatek za překročení emisí. Evropská komise do roku 2023 zhodnotí, zda by tyto poplatky měly být využity k financování spravedlivého přechodu k mobilitě s nulovými emisemi a na podporu rozvoje dovedností pracovníků automobilového průmyslu.

Text, o němž poslanci hlasovali, je výsledkem kompromisní dohody unijních institucí a členských států, které jej ještě musí formálně schválit.

Cíle omezit emise v dopravě, jediném odvětví, kde se emise nadále zvyšují, mají Unii pomoci dosáhnout do roku 2030 celkového snížení emisí skleníkových plynů o 40 procent.

Průměrná emise CO_2/km u nově prodaných aut

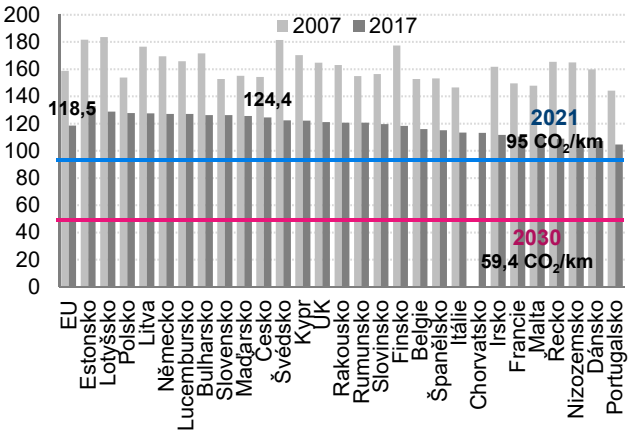

Zdroj: Evropská komise; osobní automobily

https://euractiv.cz/section/doprava/news/emise-u-osobnich-aut-se-maji-snizit-o-375-procenta-vyrobci-automobilu-to-oznacuji-za-nerealne/

https://www.acea.be/uploads/publications/ACEA_Pocket_Guide_2018-2019.pdf

Události v EU

Evropská unie se přiblížila zákazu plastových výrobků na jedno použití, když tento krok podpořil Evropský parlament. - Dotace pro velké agrární podniky by v budoucnu měly být omezeny. Tak zní zpráva o budoucí společné zemědělské politice EU. Zastropování dotací by však nebylo povinné pro státy, které vyčlení alespoň 10 % přímých plateb na tzv. redistributivní platbu.

O krok blíže konci jednorázových plastů

Evropská unie se přiblížila zákazu plastových výrobků na jedno použití, když tento krok podpořil Evropský parlament.

Opatření, které ještě musí schválit členské státy a které by mělo začít platit za dva roky, se bude týkat například jednorázových brček, nádobí, tyčinek do uší i některých dalších plastových výrobků. Nahradit je mají ekologičtější materiály.

S plánem zakázat jednorázové plastové výrobky přišla loni v květnu Evropská komise. **Cílem je omezit objem plastového odpadu, který se hromadí v oceánech. Tyto plasty představují až 70 procent odpadu v mořích**.

Přestat by se tak měly prodávat jednorázové plastové příbory, talíře, úchyty k nafukovacím balónkům, polystyrenové obaly na potraviny a hrnky na nápoje určené k okamžité spotřebě a také další produkty z plastů, které mohou přispívat ke znečištění takzvanými mikroplasty.

Nové předpisy jsou namířeny také proti filtrům v tabákových výrobcích, jejichž součástí jsou nyní plasty. Cigarety a další výrobky, které takové filtry mají, budou muset být opatřeny příslušným upozorněním, včetně poznámky o škodách hrozících životnímu prostředí, pokud bude filtr odhozen jinam než do koše.

Členské země také mají přijmout kroky, aby výrazně snížily užívání plastových obalů na potraviny a nápoje, pro které zatím neexistují náhradní obaly.

https://euractiv.cz/section/zivotni-prostredi/news/jednorazove-plasty-dostaly-od-europoslancu-stopku-zakaz-musi-jeste-schvalit-clenske-staty/

https://ec.europa.eu/commission/news/single-use-plastics-2018-may-28_en

ZEMĚDĚLSTVÍ

Zemědělské dotace: omezení velkých podniků?

Dotace pro velké agrární podniky by v budoucnu měly být omezeny. Tak zní zpráva o budoucí společné zemědělské politice EU, kterou odhlasoval zemědělský výbor EP.

Podle europoslanců by podniky měly dostávat ročně na přímých platbách maximálně 100 tisíc eur (cca 2,6 milionu korun) s tím, že z limitní částky by si mohly odečítat 50 procent nákladů na zaměstnance.

Zastropování dotací by však nebylo povinné pro státy, které vyčlení alespoň 10 % přímých plateb na tzv. redistributivní platbu. Ta spočívá ve zvýšené dotaci na první hektary, čímž mírně zvýhodňuje farmy s menší rozlohou.

Hlasování agrárního výboru by tak mohlo potěšit i české ministerstvo zemědělství, které již dlouhodobě bojuje proti povinnému zastropování dotací. Šéf agrárního resortu Miroslav Toman podpořil kompromis v podobě redistributivní platby již na březnovém zasedání Rady EU.

Redistributivní platbu mohou členské státy EU zavádět již nyní. Česká republika se ale k takovému opatření nikdy neuchýlila. Dotace pro velké agrární podniky jsou v ČR omezeny pouze 5% snížením základní platby poté, co přesáhnou roční limit 150 tisíc eur.

ČR se brání zastropování dotací kvůli tomu, že české farmy mají v porovnání s ostatními zeměmi EU nadprůměrnou rozlohu. Výše přímých plateb z fondů EU se přitom odvíjí právě od počtu hektarů, na kterých zemědělci hospodaří.

V současné době získávají čeští zemědělci 3 388 korun na jeden hektar, pokud ale hospodaří v souladu s pravidly pro ochranu životního prostředí, mohou získat až o 1 877 korun na hektar navíc v rámci takzvané platby na ozelenění (greening). Další finance získávají za produkci citlivých komodit, například za pěstování chmele, brambor nebo za chov masných telat či dojnic.

Podle Zemědělského svazu je v ČR více než 1 800 farem s rozlohou více než 500 hektarů a právě na ně by mohla nová pravidla dopadnout. Zemědělský svaz přitom upozorňuje, že zastropování by omezilo podniky, které zajišťují více než 70 % současné produkce živočišné výroby.

Europoslanci však tvrdí, že dotace by v novém rozpočtovém období od roku 2021 měly podporovat zejména malé a střední zemědělské podniky, od kterých se očekává i šetrnější způsob hospodaření.

https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/zemedelsky-vybor-ep-chce-omezit-dotace-pro-velke-podniky/

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_cs

V době, kdy Spojené království plánuje odejít z EU, slaví Česká republika 15 let od svého vstupu do EU. Češi, ač k tomu nemají moc důvodů, patří k největším euroskeptikům. Je za tím horší informovanost ale i určitý nezájem, jež se naplno projevuje například u voleb do Evropského parlamentu, kde účast českých voličů byla velmi nízká. Jakých bylo uplynulých 15 let a jaká je budoucnost?

Brusel Inside

15 LET V EU: BILANCE A VYHLÍDKY

Blížíme se nezadržitelně ke dni, kdy si připomeneme, že Česká republika (spolu s dalšími devíti státy) je již 15 let plnoprávnou členskou zemí EU. V jejím nynějším stavu, kdy EU čelí řadě rizik a ataků a brexit nabývá variant, jež by ještě před rokem napadly snad toho, kde nezanedbává pravidelný a dostatečný příjem opiátů, nebudeme raději hovořit o oslavě, ale budeme se držet onoho připomenutí, jež může být dobrou příležitostí k bilancování a vyřčení vyhlídek do další, minimálně, patnáctky. A to zvláště pak v prostředí podivuhodných nálad, kterým se EU „těší“ v České republice, to bude i tak až dost.

Bilancujeme-li, o jakém typu dopadů má vlastně smysl hovořit? Můžeme na ně hledět účetnických (či snad až hokynářským) pohledem, kdy budeme zkoumat „pouhou“ účetní bilanci finančních příjmů a výdajů a sledovat její zůstatek (tedy „kolik nám to káplo“), bez ohledu na to, jaký byl reálný věcný přínos takto vynaložených peněz. Tento postoj věrně odráží přístup „co je doma, to se počítá“ a je u nás pohříchu silně zakořeněn a nezřídka lze zaslechnout i hlasy, že až se tato bilance překlopí do záporu, pozbyde poslední důvod v EU vůbec být (zcela sobecky přitom ignorující, že prakticky všechny západní státy setrvávají v této záporné pozici po dekády, díky čemuž je ta naše čistá pozice kladná).

Druhým pohledem na podobu dopadů našeho členství může být ten reálně ekonomický – tedy do jaké míry byla naplněna ona přidaná hodnota z členství v EU vyplývající – jak rychle a strukturálně zdravě jsme byli schopni konvergovat a využít prostředí Jednotného vnitřního trhu. U nás často vysmívané, ironizované a furiantsky karikované jsou dopady viděné pohledem sounáležitosti s ostatními evropskými státy a národy, příslušnosti k určitému kulturnímu okruhu, sdílení společných či podobných hodnot, životních postojů a představ, a obohacování se o charakteristiky národně specifické. A v neposlední řadě je zde rovina strategická: dříve se týkala především ekonomických záležitostí a schopností účinně odolávat a úspěšně se prosazovat v globální ekonomické konkurenci; v posledních několika letech získávají vedle toho na významu věci spojené s mírem, bezpečností, obranou.

Zastavíme-li se u onoho účetnického pohledu, souhrnně, kumulativně od května 2004 jsme z Rozpočtu EU získali již přibližně 800 mld. Kč (nestane-li se nic nežádoucího, tuto hranici bychom měli prolomit a překonat během letoška, půjde-li vše nad míru dobře, snad i během letošního léta). Je to jeden z nejviditelnějších a nejsilněji uvědomovaných efektů, který však též má svá „ale“ – předně to není definiční rys členství v EU (ale projev toho, že jsme do EU vstoupili jako podprůměrně vyspělý člen, jímž jsme i přes výrazné zlepšení zůstali dodnes). Není to jev trvalý. A nepochybně existuje prostor, jak nabízených možností využít kvalitativně lépe – především k posílení nabídkové strany ekonomiky. Kromě kohezní a společné zemědělské politiky, jež máme připraveny „na talíři“ v podobě národních obálek, neumíme využít zbývajících 55 programů, jimiž Rozpočet EU disponuje. To je mimořádně krátkozraké a zhoubné. A aktuální diskuse o Víceletém finančním rámci EU 2021 – 2027 ukazuje, že vláda se z tohoto spíše sub-optimálního stavu ani příliš dál posouvat nechce.

Ekonomické dopady vyhlížejí lichotivěji. Z úrovně těsně nad 70% průměrné hodnoty HDP na obyvatele EU jsme se za tuto dobu vyšplhali na dohled devadesátce, čímž jsme se de facto dostali do kategorie středně-příjmové ekonomiky, odkud máme jako nejbohatší země regionu střední a východní Evropy rozhodně blíže k Itálii, Španělsku, Maltě, ale i Francii či Velké Británii, než třeba k Polsku či Maďarsku, o Bulharsku nemluvě. Podíváme-li se však na vlastní konvergenční výkon, shledáme, že řada nám blízkých zemí konvergovala ještě lépe, což mimochodem též platí pro regiony našich podstatně bohatších německých a rakouských sousedů. Jsme-li u regionů, dochází mezi těmi našimi k již zcela viditelnému, místy až propastnému prohlubování rozdílů. Na celostátní úrovni se pak nesnižuje značná mezera mezi HDP a HND (hrubý národní důchod). Efekt Jednotného vnitřního trhu je však naprosto zásadní a též kvantitativně výrazně převyšuje ten, plynoucí z čisté fiskální pozice vůči Rozpočtu EU. Na tomto místě stojí za to si uvědomit, že prostředí jednotného trhu napříč 28 státy opravdu není ani samozřejmostí, ani ekonomickou přirozeností (jak se nechávají slyšet někteří demagogové) – je to výsada a největší ekonomický výdobytek EU, který se ještě zvýší poté, co dojde k odstranění přetrvávajících překážek (a zabránění vytváření dalších), zvláště pro volný pohyb služeb a osob, a dojde k výraznému oživení investic, zvláště těch páteřních, jež mohou Evropu dále propojit a sblížit.

Jsme-li u výčtu ekonomických dopadů, měli bychom se umět bez falešného ostychu pochválit a snad i politicky využít fakt, že v oboru makroekonomická zodpovědnost a disciplína jsme opravdovým premiantem. A slušelo by nám toto využít ve větší aktivitě v oblasti koordinace a prohlubování hospodářských politik v EU.

V případě evropských hodnot a jejich sdílení pak platí, že by měl být vytvořen dostatečný prostor pro zdravý selský rozum (politicky korektně nazývaný common sense), jež by neměl rozhodně jakkoliv potlačovat přirozené národní charakteristiky, ale soustředit se na rozvoj toho, co máme společné. Koncept subsidiarity by nám k tomu mohl užitečně posloužit.

Petr Zahradník

Drobnohled

Koncem února vydala Evropská komise Zprávu o České republice pro rok 2019, ve které hodnotí silné i slabé stránky české ekonomiky. Zpráva zároveň dává návod, do kterých oblastí by Česká republika měla směřovat novou generaci evropských fondů v období 2021–2027, aby ekonomika dlouhodobě prosperovala a dále se přibližovala svým západním sousedům.

KAM BY MĚLA ČESKÁ REPUBLIKA SMĚŘOVAT EVROPSKÉ FONDY PO ROCE 2020?

Komise navrhuje zaměřit evropské fondy po roce 2020 především na investice, které pomohou ekonomice přejít na nové technologie. Česká ekonomika je oproti jiným ekonomikám více postavena na průmyslu, který vychází z dlouholeté tradice a dobré pověsti českých inženýrů. Pokud chce česká ekonomika obstát v éře digitální transformace, musí se zaměřit na své „rodinné stříbro“ a své silné průmyslové obory maximálně modernizovat a digitalizovat.

Zhruba čtvrtina celkové alokace pro období 2021-27 tedy bude směřovat do výzkumu a inovací. Cílem bude zejména propojit výzkum ve veřejném a soukromém sektoru a posílit inovační kapacitu českých malých a středních podniků, které v tomto ohledu výrazně zaostávají za svými protějšky v jiných evropských zemích i za velkými firmami se zahraničními vlastníky. S výstavbou nových výzkumných center Komise už nepočítá, jedině pokud by to bylo obsahově i finančně podpořeno výzkumným záměrem konkrétní firmy.

Proces digitalizace a průmyslové transformace ovšem vyžaduje i velké investice do lidského kapitálu. Komise proto navrhuje směřovat značnou část prostředků na rozvoj digitálních dovedností, odbornou přípravu, celoživotní učení a rekvalifikace pro oblasti inteligentní specializace a řízení inovací. Zároveň je potřeba posilovat vazby mezi školami a podniky, jak v odborném, ve vysokoškolském vzdělávání.

Na „měkké“ projekty v oblasti trhu práce, vzdělávání a v sociální oblasti má podle Komise připadnout zhruba 15 % celkové alokace. Vedle zajištění dostatečné kvalifikovanosti pracovní síly je nutné řešit i stále akutnější nedostatek pracovních sil. Nejedná se pouze o momentální problém, vzhledem k očekávanému demografickému vývoji se ČR bude potýkat s úbytkem pracovní síly dlouhodobě. Řešením pro současnost i budoucnost by mohlo být zvýšení účasti žen, které často zůstávají doma s malými dětmi nebo starými rodiči, protože nejsou k dispozici cenově dostupné jesle, školky či pečovatelská zařízení. Z evropských fondů proto bude i nadále podporováno rozšiřování kapacit péče o děti mladší 3 let a zařízení pro dlouhodobou péči. Komise dále doporučuje použít fondy EU k aktivizaci lidí, kteří jsou mimo trh práce, ať už zlepšením přístupu k zaměstnání, k sociálním službám, finančnímu poradenství, odbornému vzdělávání či dostupnému bydlení.

Další velký balík evropských financí by měl mířit do oblasti životního prostředí. České republice se v posledním desetiletí nedaří snižovat znečištění ovzduší; napomoci by mohly dotace pro nahrazování kotlů na uhlí nízkouhlíkovými zařízeními. Po loňských zkušenostech se suchem je určitě potěšující, že bude podporováno i lepší hospodaření s vodou, což zahrnuje například obnovu a údržbu řek a rybníků, čištění městských odpadních vod, opatření k regulaci odtoku srážkové vody či zadržování vody v krajině. Velká část financí by měla směřovat na projekty podporující energetickou účinnost a využívání lokálních obnovitelných zdrojů energie ve veřejných a obytných budovách i malých a středních podnicích, včetně případných zařízení na skladování nebo přeměnu energie. Další prioritou v oblasti životního prostředí je zlepšení hospodaření s odpady, kde Česká republika výrazně zaostává co do podílu recyklovaného odpadu.

I nadále bude z fondů EU financována dopravní infrastruktura. Dálniční napojení na Rakousko či Polsko stále chybí, investice do infrastruktury jsou pod evropským průměrem a Česko zaostává i v zavádění elektrických vozidel a dobíjecích stanic pro elektrická vozidla. S pomocí evropských peněz budou moci města rozvíjet inteligentní a čistší systémy hromadné dopravy, a to i v přilehlých regionech. Ačkoli v současném finančním období se nepovedlo využít evropské finance na výstavbu digitální infrastruktury, do budoucna se s určitou částkou rovněž

počítá. Digitální propast mezi městy a venkovskými oblastmi narůstá a digitální napojení venkova je jedním z řešení.

Jednání o tom, které oblasti a aktivity se budou nakonec z fondů EU financovat a v jaké výši, bude výsledkem evropských jednání o celkovém rozpočtu EU pro období 2021-27 i technických jednání mezi Českou republikou, která se právě v těchto dnech rozbíhají.

Pavlína Žáková, Zastoupení Evropské komise v ČR

Česká republika je otevřenou a exportně orientovanou ekonomikou. Pro predikci toho, jak se jí bude v budoucnu dařit, je tedy nutné sledovat dění u silných světových hráčů. V dubnovém Měsíčníku EU aktualit jsme se v rámci hlavního tématu zaměřili na vývoj v eurozóně, Spojeném království, Německu a USA. Jak se budou vyvíjet a jaká jsou rizika budoucího hospodářského vývoje?

Hlavní téma

ZTRÁCÍ SVĚTOVÁ EKONOMIKA DECH?

VÝVOJ VE SVĚTĚ

Růst světové ekonomiky ve druhé polovině minulého roku začal zpomalovat, což se přeneslo i do roku letošního. Stále ale tempo růstu světové produkce zůstává relativně vysoké, což by mělo platit také v letošním a příštím roce.

Zpomalování růstu se týká jak vyspělých, tak i rozvíjejících se ekonomik. Rozdíl je ale nicméně v příčinách tohoto zpomalení, s čímž souvisí i ekonomické důsledky. V USA se ekonomika postupně vrací z přehřátého stavu směrem ke ze střednědobého pohledu udržitelnějšímu tempu růstu. To částečně platí i pro Evropu, kde především v Německu byl růst ovlivněn jednorázovými faktory. U Číny je zpomalování růstu HDP přirozené spolu s růstem její ekonomické úrovně, což je navíc zesíleno některými strukturálními problémy (vysoká zadluženost domácností a firem apod.).

Světovou ekonomiku nyní výrazně ohrožují dvě rizika, kterým se budeme věnovat dále v textu. Prvním jsou polická rozhodnutí a s nimi související významný nárůst nejistoty (brexit, hrozba obchodních válek). Druhým rizikem jsou tzv. samonaplňující očekávání. Ty spočívají v tom, že domácnosti a firmy jsou denně „masírovány“ často nepodloženými negativními zprávami o přicházející recesi, na což by mohly snadno zareagovat omezením spotřeby a investic. Což by pak následně opravdu mohlo vyvolat recesi.

Eurozóna

Růst HDP, trh práce a inflace

Ve druhé polovině minulého roku začaly z eurozóny přicházet spíše negativní ekonomická data, která začala poukazovat na zpomalení růstu HDP. Na jednu stranu to bylo relativně přirozené, když růst HDP v roce 2017 byl výjimečně dobrý, což není ze střednědobého pohledu příliš udržitelné. A vedle toho byl také ekonomický vývoj negativně ovlivněn řadou jednorázových faktorů především v Německu (viz dále). Na druhou stranu mělo ale zpomalení růstu také řadu ekonomických příčin (zpomalení v Číně, křehký vývoj v Itálii), což bylo dále zesíleno řadou politických nejistot (brexit, obchodní války apod.).

V letošním roce dosáhne růst HDP zhruba 1,5 % s tím, že rizika jsou silně vychýlená směrem k nižšímu růstu. Situace v eurozóně stále není v tuto chvíli až tak negativní, jak by to mohlo z řady poplašných zpráv a dat vypadat. Ekonomický sentiment je i přes zhoršení stále relativně vysoký, což podporuje vývoj domácí poptávky. Výrazně bude záležet na tom, jak dopadne brexit a situace kolem obchodních válek, protože to poslední, co nyní eurozóna potřebuje, je další šok v podobě tvrdého brexitu nebo zavedení cel na evropská auta.

Míra nezaměstnanosti se aktuálně pohybuje na 7,8 %, což je nejnižší hodnota od října 2008. To se na jednu stranu dá brát stále jako velmi pozitivní číslo, protože i přes zpomalení ekonomické aktivity podniky v eurozóně nepropouští. Na druhou stranu se trh práce za růstem HDP zpožďuje zhruba o půl roku, a proto současná míra nezaměstnanosti je odrazem vývoje HDP z loňského léta. Pokud se ale aktuální rizika sníží, míra nezaměstnanosti by mohla ještě o pár desetin poklesnout.

Vývoj míry inflace stále nedává Evropské centrální bance důvod jakkoliv urychlit první zvýšení sazeb. Spíše naopak. Celková inflace (1,4 % v březnu) sice není až tak daleko od inflačního cíle ECB, problémem ale stále zůstává velmi nízká jádrová inflace, která se pohybuje jen kolem 1 %. Ta je odrazem nízkých inflačních tlaků z domácí ekonomiky, což bude v následujících měsících ještě umocněno protiinflačními dopady aktuálního zpomalení ekonomického růstu. To ovlivní celkovou inflaci během letošního roku, která zůstane nízká, a k oživení inflačních tlaků by mohlo začít docházet (opět za předpokladu vyřešení některých rizik) až od konce letošního roku.

Měnová politika ECB a kurz EUR/USD

ECB stále drží sazby nízko (hlavní 0,0 % a diskontní -0,4 %), což je odrazem křehkého růstu v eurozóně a z něj vyplývajících nízkých inflačních tlaků z domácí poptávky a trhu práce.

Od ledna ale přece jenom ECB změnila svou politiku, když ukončila program kvantitativního uvolňování. Čisté nákupy dluhopisů jsou nyní nulové a ECB tak již jen reinvestuje prostředky z maturujících dluhopisů do nákupu nových (předtím ECB každý měsíc zvyšovala objem nakupovaných dluhopisů).

ECB nyní komunikuje, že ke zvýšení sazeb dojde v průběhu první poloviny roku 2020.

Pokud by se ekonomický vývoj v eurozóně zhoršil, bude ECB připravena znovu obnovit svůj program kvantitativního uvolňování a tím dodat ekonomice další prorůstové a proinflační stimuly.

Hlavní téma

Ze střednědobého pohledu bude ECB zvyšovat sazby jen velmi pozvolna. Především jih eurozóny není vzhledem k silnému zadlužení a strukturálním problémům na ryché zvýšení sazeb připravený, čehož si je ECB pravděpodobně dobře vědoma. Proto očekáváme, že až začne ECB zvyšovat sazby, nebude to pravděpodobně častěji než 1-2x ročně. Tomuto vývoji pak bude odpovídat vývoj mezibankovních sazeb v eurozóně, které se budou zvedat jen relativně velmi pomalu.

Kurz EUR/USD se nyní pohybuje poblíž hladiny 1,12 a dolar tak stále zůstává oproti euru silný. To je odrazem rychlého zvyšování sazeb FEDu v loňském roce (oproti uvolněné měnové politice v eurozóně), aktuálně horších dat, která přicházejí z eurozóny, a také vysokých rizik, která by v případě svého naplnění eurozónu negativně ovlivnila daleko více, než jaký by byl jejich dopad v USA.

Ze střednědobého pohledu očekáváme postupné posilování eura k dolaru. FED již příliš měnovou politiku utahovat nebude a ECB zvyšovat sazby teprve začne. Navíc u eurozóny v rámci našeho základního scénáře očekáváme zlepšení vývoje ekonomické aktivity, ke kterému by mělo dojít během letošního roku. Na druhou stranu ale k posilování eura dojde až teprve v okamžiku, kdy se vyřeší některá rizika, která aktuálně zhoršují sentiment ve světové ekonomice. Jinými slovy trhy budou čekat, jak dopadne brexit a zdali USA nezavedou cla na evropská auta.

Německá ekonomika zpomalila

V loňském roce dosáhl růst HDP podle předběžného odhadu v německé ekonomice jen 1,5 %. K tomu navíc ve třetím čtvrtletí dokonce německá ekonomika poklesla, což bylo ve čtvrtém čtvrtletí pravděpodobně (zatím nejsou k dispozici detailní data) následováno velmi nízkým růstem. Za tímto vývojem stály jak ekonomické faktory (zpomalení růstu v eurozóně a Číně), tak i jednorázové vlivy (nízká splavnost řek, teplé počasí a problémy s homologacemi aut). Vedle toho je také růst HDP ovlivněn aktuální pozicí německé ekonomiky v rámci hospodářského cyklu, kdy silná domácí poptávka zvyšuje objem dovozů, který tak růst HDP brzdí.

Zpomalení německé ekonomiky

	2017	2018	2019	2020
HDP	2,5	1,5	1,6*	1,7
Nezaměstnanost	3,7	3,4	3,4	3,5
Celková inflace	1,7	2,0	1,8	1,8

*Zdroj: Eurostat, Bloomberg, Česká spořitelna; *ekonomika Německa zpomaluje rychlejším tempem, než se očekávalo, lze tedy předpokládat další snížení odhadu*

V letošním roce očekáváme podobný růst jako v roce 2018. Dojde ale ke změně v rámci jednotlivých složek. Jednak očekáváme zlepšení vývoje spotřeby domácností, které bude více odpovídat příznivé situaci na trhu práce. A zrychlí také spotřeba vlády. Naopak mírně zpomalí investice, které v loňském roce rostly relativně silným tempem (více jak 5 %). Stále ale bude platit, že silná domácí poptávka bude stát za vysokými dovozy, a to ve stejném okamžiku, kdy vývozy jsou brzděny zpomalením růstu v eurozóně a Číně. V roce 2020 růst německé ekonomiky mírně zrychlí. Za tím bude stát příznivější vývoj v eurozóně, který oživí poptávku po německých exportech.

Spojené království

Ekonomický vývoj v Británii je stále ovlivněn nejistotou kolem brexitu. Za rok 2018 dosáhl meziroční růst HDP jen 1,4 %, k čemuž negativně přispěl vývoj investic a zahraničního obchodu. Nízký růst HDP se postupně přenáší také do inflace, která se vrátila do těsné blízkosti 2% inflačního cíle a v následujících měsících se dostane pravděpodobně pod něj (pokud výrazněji neoslabí libra). Vzhledem k politické nejistotě, kdy stále není jasné, jak brexit dopadne, tato situace ještě asi chvíli vydrží a ovlivní ekonomická data minimálně v první polovině letošního roku.

Bank of England (BoE) zvýšila naposledy úrokové sazby v srpnu a nyní vyčkává, jak bude vypadat brexit a co všechno britské ekonomice způsobí. Vzhledem ke značným nejistotám a slabému růstu ekonomiky očekáváme nejbližší zvýšení sazeb až ve druhém čtvrtletí příštího roku, ale to jen za podmínky, že se uklidní situace, zlepší se sentiment a z britské ekonomiky začnou přicházet příznivější data. Pokud by ale došlo k tvrdému brexitu s výraznými negativními důsledky, britská ekonomika by s velkou pravděpodobností spadla do recese a BoE by musela na její podporu začít sazby snižovat (a to i přes proinflační vliv oslabující libry).

Kurz EUR/GBP zůstává z důvodu značné nejistoty volatilní a aktuálně se pohybuje v blízkosti hladiny 0,86. Vývoj libry do budoucna je výrazně nejistý. V případě dohody s EU by mohla libra zůstat zhruba tam, kde se nyní pohybuje. Pokud by Británie žádost o odchod z EU stáhla, libra by mohla začít významněji posilovat směrem ke 0,84. A naopak pokud by došlo k tvrdému brexitu, libra by s velkou pravděpodobností výrazněji oslabila směrem k 0,98-1,00 k euru.

Britská ekonomika je negativně ovlivňována brexitem

	2017	2018	2019	2020
HDP	1,8	1,3	1,5	1,6
Nezaměstnanost	4,5	4,1	4,3	4,5
Celková inflace	2,7	2,5	2,1	2,0
EUR/GBP	0,88	0,88	0,90	0,90

Zdroj: Eurostat, Bloomberg, Česká spořitelna

USA

Růst HDP, trh práce a inflace

Americká ekonomika zvolna sestupuje z vrcholu cyklu směrem ke střednědobě udržitelnějšímu růstu. Toto zpomalení je ovlivněno zvýšením úrokových sazeb FEDu a postupným vyprcháváním kladného vlivu daňové reformy. Zesíleno je nicméně také zaváděním ochranářských opatření v zahraničním obchodě. Růst i nadále potáhne především spotřeba domácností, za kterou stojí silný trh práce a kladný sentiment, a také firemní investice, které jsou kladně ovlivněny daňovou reformou a vysokým využitím kapacit, které nutí firmy investovat do jejich rozšíření.

Trh práce zůstává silný. Americká ekonomika stále vytváří vysoké počty nových pracovních míst, což pak následně podporuje spotřebu. Nízká zůstává také míra nezaměstnanosti, která se pohybuje okolo úrovně 4,0 %. Ačkoliv došlo k jejímu malému zvýšení, to je dáno především tím, že se na trh práce vrátili pracovníci, kteří předtím aktivní hledání práce vzdali (zvýšila se míra participace). V následujících čtvrtletích dojde k mírnému ochlazení i na trhu práce, ale podobně jako u zpomalení růstu HDP půjde spíše o návrat směrem k rovnováze, než o nějaký negativní impulz.

Míra inflace se bude v letošním roce pohybovat poblíž 2% inflačního cíle FEDu. Proinflačně bude i nadále působit především domácí ekonomika, což bude důsledkem silného trhu práce. Poblíž 2 % by se měla míra inflace pohybovat i v příštím roce.

ČESKÁ EKONOMIKA

Růst HDP a jeho složek

V loňském roce růst HDP zpomalil, když dosáhnul 2,9 %. Za nižším růstem ekonomiky stálo jednak zvyšování sazeb ČNB, které přispělo k návratu lehce přehřáté ekonomiky směrem k jejímu střednědobě udržitelnému potenciálnímu růstu , a také zpomalení růstu HDP v eurozóně a Číně.

Růst HDP ČR letos dále zpomalí

	2017	2018	2019	2020
HDP	4,5	2,9	2,5	2,8
Spotřeba domácností	4,4	3,1	3,3	3,1
Spotřeba vlády	1,3	3,7	2,8	2,5
Celkové investice	4,2	5,4	3,1	3,0
Fixní investice	4,2	10,4	3,2	3,0
Vývoz	7,1	4,5	4,2	6,4
Dovoz	6,3	6,0	5,2	6,9

Zdroj: ČSÚ, Česká spořitelna; meziroční změny, v % či % HDP

V letošním roce čekáme další zpomalení růstu HDP na 2,5 %. Růst ekonomické aktivity bude tažen především silnou spotřebou domácností, za kterou stojí příznivý vývoj na trhu práce, a investicemi. Z důvodu nedostatku volných dostupných pracovníků budou firmy i nadále relativně silně investovat do vyšší robotizace a automatizace závodů. Naopak čistý export bude, podobně jako v loňském roce, přispívat k růstu HDP záporně, když na straně vývozů se v první polovině roku projeví zpomalení v eurozóně, nicméně dovozy pro spotřební a investiční účely zůstanou silné.

V roce 2020 růst HDP mírně zrychlí na 2,8 %. K tomu přispěje především vývoj zahraničního obchodu, který se zlepší, a vykompenzuje tak nižší příspěvek domácí poptávky k růstu HDP.

Vývoj spotřeby domácností v loňském roce je zatížen značnou nejistotou. Podle oficiálních dat rostla spotřeba domácností o 3,1 % (i zde nemáme nyní k dispozici data za čtvrté čtvrtletí). To je podstatně méně, než kolik rostla reálná mzda (5,9 %). Proto je možné, že data budou revidována směrem nahoru. V letošním roce mírně zpomalí růst reálné mzdy, nicméně stále zůstane vysoký. To spolu s nízkou mírou nezaměstnanosti a kladným sentimentem bude i nadále stát za relativně silným růstem spotřeby domácností. Podobný příběh očekáváme i v roce 2020, kdy znovu růst spotřeby domácností z důvodu pozvolného oslabení na trhu práce mírně zpomalí.

Spotřeba vlády v loňském roce výrazně zrychlila. To souvisí s relativně vysokým růstem mezd a platů ve státní sféře, nicméně zvyšovaly se i další běžné výdaje. Vzhledem k pokračování období relativně vysokých daňových příjmů zůstane růst spotřeby vlády relativně vysoký i nadále, ačkoliv bude v letošním roce také postupně zpomalovat.

Vývoj investiční aktivity firem zůstává příznivý, když firmy nutí k vyšším výdajům do robotizace a automatizace přetrvávající nedostatek volných dostupných pracovníků a také vysoké využití kapacit. Vedle toho se také zlepšilo čerpání EU fondů, což přispělo k vyšším veřejným investicím. Vysoké investiční výdaje čekáme i v letošním roce, kdy ale z důvodu zpomalení růstu v eurozóně tempo investiční aktivity v ČR zpomalí. Částečně to vykompenzuje vyšší objem vládních investic, které budou směřovat především do dopravní infrastruktury. V roce 2020 růst investic dále velmi mírně zpomalí, což bude souviset především s nižšími výdaji do vyšší robotizace (v porovnání s roky 2017-2019).

Příspěvek čistého vývozu k růstu HDP bude v letošním roce opět záporný. Za tím stojí několik faktorů. Jednak je to zpomalení ekonomické aktivity v eurozóně, které zpomalilo tempo růstu vývozů.

Hlavní téma

Vedle toho ale zůstává růst dovozů relativně silný, když vysoká domácí poptávka zvyšuje dovozy pro spotřební i investiční účely.

Zahraniční obchod

Oproti roku 2017 bylo v loňském roce kladné saldo zahraničního obchodu i běžného účtu platební bilance nižší, kdy činilo 15,5 mld. korun. K tomu přispěla vyšší domácí poptávka zvyšující dovozy a také zpomalení růstu exportů z důvodu nižšího růstu HDP eurozóny.

Další snížení přebytku čekáme i v letošním roce, když v první polovině roku zůstane růst exportů relativně nízký (oproti minulým rokům), ale silná domácí poptávka bude i nadále přispívat k relativně vysokému růstu dovozů. V roce 2020 se pak přebytek obchodu mírně zlepší, když zesílí export a naopak slabší růst reálných mezd a mírně vyšší míra nezaměstnanosti bude brzdit růst dovozů do české ekonomiky.

Inflace

Na začátku letošního roku došlo k růstu míry inflace opět nad 2 % (únor 2,7 %). Proinflační vlivy zůstanou podobné, jako tomu bylo v loňském roce (vyšší mzdové náklady, silná domácí poptávka a slabá koruna). Vedle toho ale navíc došlo k vyššímu růstu cen energií (především elektřiny).

Inflace se bude nad inflačním cílem pohybovat po celý letošní rok. Stále ale bude relativně pevně ukotvená v jeho blízkosti, a proto vidíme jen relativně malou pravděpodonost, že by mohla překročit horní hranici tolerančního pásma kolem inflačního cíle (3 %).

V roce 2020 se inflace vrátí na inflační cíl a pak mírně pod něj, když kromě uvolnění části napětí na trhu práce přispěje k tomuto vývoji i posilující kurz koruny. Proti těmto vlivům ale bude působit mírně vyšší inflace v eurozóně.

Trh práce

V letošním i příštím roce se bude míra nezaměstnanosti pozvolna zvyšovat. To bude dáno jednak utaženějšími měnovými podmínkami (především vyššími sazbami ČNB) a také slabší zahraniční poptávkou související se zpomalením růstu v eurozóně. Celkově ale zůstane míra nezaměstanosti stále velmi nízká a pod svou rovnovážnou (neinflační) úrovní, kterou pro českou ekonomiku odhadujeme na 4-4,5 %.

Měnová politika ČNB

V loňském roce zvýšila ČNB celkem pětkrát úrokové sazby. Hlavní sazba je tak nyní 1,75 %, diskontní 0,75 % a lombardní 2,75 %. Za tímto rychlým zvyšováním sazeb stál především silný trh práce, který vytváří proinflanční tlaky, a také slabá koruna ovlivněná negativním sentimentem ve světové ekonomice.

Na měnověpolitickém zasedání, které se konalo 28. března, ponechala ČNB sazby beze změny. Ve směru potřeby znovu zvýšit sazby působí slabý kurz koruny k euru a i nadále silný trh práce. Tento faktor je ale nyní převážen aktuálním zpomalením růstu evropské ekonomiky a výraznými riziky (brexit, obchodní války apod.). Proto je nyní rozumné s dalším utáhnutím sazeb počkat, jakým způsobem se bude v následujících měsících ekonomická situace v eurozóna vyvíjet.

V letošním roce očekáváme jedno zvýšení sazeb, ke kterému dojde ve třetím čtvrtletí. Ačkoliv vývoj české ekonomiky by umožňoval zvýšení sazeb dříve, vysoká rizika spojená zejména s brexitem růst sazeb posunou. Hlavními důvody pro zvýšení sazeb je i nadále proinflační riziko spojené s trhem práce a slabou korunou.

V příštím roce také očekáváme 1 zvýšení sazeb. Ve směru vyšších sazeb bude působit začátek utahování měnové politiky v eurozóně a přetrvávající inflační tlaky v české ekonomice. Opačným směrem bude rychlost zvyšování sazeb brzdit posilující kurz koruny.

Rizika a alternativy

Základní scénář naší prognózy počítá se zklidněním aktuálně negativního sentimentu a předpokladem, že aktuální rizika v české (i světové) ekonomice nezpůsobí výrazný negativní šok. Jinými slovy očekáváme, že jednání mezi USA a Čínou skončí dohodou ohledně jejich vzájemného obchodu, že USA nezavedou cla na evropská auta a že brexit nebude divoký (tvrdý brexit bude změkčen).

Pokud by se ale tato rizika naplno projevila a dopadla na světovou ekonomiku, byl by vývoj české ekonomiky podstatně odlišný.

Alternativní scénář pro ČR (vliv brexitu a obchodních válek)

	2017	2018	2019	2020
HDP	4,5	2,9	1,6	2,0
Inflace	2,4	2,2	2,0	1,5
Nezaměstnanost	2,9	2,4	3,6	5,9
EUR/CZK	26,3	25,6	25,9	25,6

Zdroj: ČSÚ, Bloomberg, Česká spořitelna; v %

Jiří Polanský

Evropská komise přijala počátkem dubna balíček investic o celkové výši 4 miliard eur z fondů EU pro politiku soudržnosti, které poputují do 25 infrastrukturních projektů v 10 zemích Evropské unie, mezi nimiž je i Česká republika. Dalšími zeměmi jsou Bulharsko, Itálie, Maďarsko, Malta, Německo, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a Řecko.

EU Seriál

EU FONDY V INFRASTRUKTURNÍCH PROJEKTECH

Evropská komise přijala počátkem dubna balíček investic o celkové výši 4 miliard eur z fondů soudržnosti pro infrastrukturní projekty. Při zapojení finančních rostředků členských států dosáhnou celkové investice do výše 8 miliard eur. Projekty budou realizovány v oblastech jako je zdravotnictví, doprava, výzkum, životní prostředí či energetika. O jaké konkrétní projekty se v jednotlivých zemích jedná?

Česká republika: Plynulejší silniční a železniční propojení

Celkem 76 milionů eur do modernizace 14 km úseku železničního koridoru mezi Prahou a Plzní. Projekt zahrnuje nové i rekonstruované tratě mezi Rokycany a Plzní. Dalších téměř 75 milionů eur bude investováno do silnice I/11 mezi Nebory a Bystřicí, která je součástí hlavního spojení mezi českou dálnicí D48 a slovenskou dálnicí D3.

Bulharsko: Cenově dostupná energie

Celkem 33 milionů eur na financování výstavby 182 km dlouhého přeshraničního propojovacího plynovodu mezi městy Komotini v Řecku a Stara Zagora v Bulharsku. Poprvé v historii tak dojde k propojení plynárenských systémů obou zemí. Projekt přispěje ke zvýšení energetické bezpečnosti v regionu a nižším cenám pro spotřebitele

Německo: Výzkumný kampus v Jeně

Téměř 84 milionů eur pro Univerzitu Friedricha Schillera v Jeně v Durynsku na rekonstrukci dvou budov: univerzitního datového centra a fakulty matematiky a informatiky, které bude využívat 18 000 studentů.

Řecko: Veřejné služby a cenově dostupná energie

Celkem 135 milionů eur pro telekomunikační systém „Syzefxis II“, který sjednotí celou síť řecké veřejné správy. K systému bude připojeno dalších 600 000 úředníků a 34 000 prostor, což povede k významným úsporám z rozsahu a lepším službám pro obyvatelstvo. Dalších 95 milionů eur bude určeno na výstavbu dvou podpořských elektrických kabelů mezi ostrovem Kréta a Peloponéským poloostrovem o délce 135 km. Projekt sníží náklady na elektřinu na Krétě tím, že nahradí drahé naftové generátory elektřinou z pevninské části Řecka.

Maďarsko: Konektivita a snížení dopravního přetížení

Částka 105,5 milionu eur bude určena na modernizaci jižní části budapešťského obchvatu, kde budou zrekonstruovány silnice a mosty a vybudovány nové cyklostezky.

Itálie: Kvalitnější železniční doprava

Více než 358 milionů eur na rozšíření železničních tratí Circumetnea v Katánii na Sicílii - vybudování osmi nových nádraží a pořízení dalších kolejových vozidel.

Malta: Kvalitnější pitná voda

Celkem 74 milionům eur pro ostrovy Malta, Gozo a Comino na zajištění kvalitnější pitné vody, bezpečnějších dodávek vody a lépší řízení zdrojů podzemních vod. Součástí prací je podzemní tunel a rozšíření vodovodních a kanalizačních sítí.

Polsko: Zdravotní péče a vyšší konektivita

Téměř 61 milionů eur na nákup nového vybavení pro nemocnici v Krakově. Dalších 56 milionů eur bude příspěvkem k vybudování nového nemocničního komplexu pro regionální dětské zdravotnické středisko v Poznani. Dalších 155 milionů eur bude investováno v oblasti námořní dopravy, konkrétně do zvýšení bezpečnosti provozu v přístavu Gdaňsk - modernizace vlnolamů. Částka téměř 65 milionů eur pak pomůže vybudovat nebo modernizovat stavby v přístavu Gdyně. Celkem 126 milionů eur na vybudování štětínské metropolitní železniční trati, která propojí hlavní města Západních Pomořan. Necelými 39 miliony eur přispěje EU na pořízení 16 elektrických vlakových souprav. Částka blížící se 58 milionům eur bude využita k modernizaci 152 osobních vozů a k nákupu 20 elektrických lokomotiv. V silniční dopravě bude financována výstavba úseku rychlostní silnice S7 spojující Varšavu a Grójec, úseku dálnice A2 mezi jižním obchvatem Varšavy a městem Mińsk Mazowiecki, úseku rychlostní silnice S3 na hranici s ČR v Dolním Slezsku a úseku obchvatu města Olštýn.

Portugalsko: Modernizace severní železnice

Téměř 119 milionů eur na modernizaci úseku severní železniční tratě Ovar–Gaia, který je součástí transevropské dopravní sítě.

Rumunsko: Plynulejší doprava, ochrana životního prostředí a vodní hospodářství

Jedna miliarda eur pomůže modernizovat silniční obchvat Bukurešti. Také přispěje na výstavbu 51kilometrového úseku jižní části nového bukurešťského dálničního obchvatu. Dále pak bude v rumunském hlavním městě investováno 97 milionů eur do linky 2 metra. Téměř 603 milionů eur pak půjde na ochranu a obnovu vysoce turistické oblasti kolem pobřeží Černého moře v župě Constanța. Více než 135 milionů eur do zdokonalení systémů pitné vody a odpadních vod v župě Timiș.

Více informací na stránkách Evropské komise zde.

Statistické okénko

Statistické okénko zobrazuje důležité makroekonomické ukazatele všech 28 členských zemí Evropské unie, které zahrnují statistická data ekonomické výkonnosti, fiskální stability, cenové hladiny k průměru EU a saldo běžného účtu k HDP. Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele za celou Evropskou unii. Zdrojem dat je Eurostat a Evropská komise.

Klíčové ekonomické ukazatele

	Růst HDP				HDP v PPS per capita k Ø EU				Cenová hladina k Ø EU			
v %	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017
Belgie	1,7	1,5	1,7	1,4	118,5	117,7	116,7	115,6	106,8	104,5	108,8	110,8
Německo	1,7	2,2	2,2	1,5	124,3	123,8	123,4	122,7	101,8	100,6	103,2	104,0
Estonsko	1,9	3,5	4,9	3,5	75,7	76,9	79,0	80,0	74,4	72,8	75,1	78,1
Irsko	25,1	5,0	7,2	6,8	178,6	178,4	182,6	191,1	122,9	120,6	124,4	127,2
Řecko	-0,4	-0,2	1,5	2,0	69,7	68,2	67,8	68,2	85,2	82,9	84,3	85,4
Španělsko	3,6	3,2	3,0	2,5	90,6	91,5	92,4	92,7	92,4	89,1	91,6	92,5
Francie	1,1	1,2	2,2	1,5	105,3	104,1	103,9	103,2	106,7	105,3	108,0	109,5
Itálie	0,9	1,1	1,6	1,0	95,1	97,1	96,1	95,3	102,5	100,1	100,2	100,9
Kypr	2,0	4,8	4,2	3,8	81,9	84,0	85,1	86,2	91,0	86,7	88,0	89,5
Lotyšsko	3,0	2,1	4,6	4,7	63,6	64,7	67,4	69,5	70,7	68,8	71,6	72,8
Litva	2,0	2,4	4,1	3,6	74,7	75,5	78,6	80,5	62,1	60,3	62,7	64,5
Lucembursko	3,9	2,4	1,5	3,0	263,6	258,2	252,2	248,9	120,8	118,0	123,0	125,9
Malta	10,6	5,7	6,6	6,2	92,8	93,8	95,3	96,2	80,6	78,9	81,3	81,7
Nizozemsko	2,0	2,2	2,9	2,5	129,9	128,2	128,0	128,5	109,5	107,3	111,2	112,1
Rakousko	1,1	2,0	2,6	2,7	129,6	128,2	127,3	127,0	105,0	102,7	106,0	108,6
Portugalsko	1,8	1,9	2,8	2,1	76,7	77,6	77,4	77,6	82,9	81,3	84,1	86,0
Slovinsko	2,3	3,1	4,9	4,4	81,8	82,2	84,0	85,9	82,7	80,8	83,5	83,8
Slovensko	4,2	3,1	3,2	4,2	76,9	76,7	76,6	78,0	67,7	66,4	67,9	69,8
Finsko	0,1	2,5	2,8	2,5	109,2	109,3	109,0	109,6	121,5	118,3	121,1	122,4
Bulharsko	3,5	3,9	3,8	3,2	47,0	48,4	50,5	51,5	47,4	46,7	47,7	49,6
Česko	5,3	2,5	4,4	2,9	86,9	87,4	88,1	88,8	62,8	62,8	65,6	68,2
Dánsko	2,3	2,4	2,3	0,8	126,4	123,4	124,8	123,2	138,0	134,2	140,3	138,9
Chorvatsko	2,4	3,5	2,9	2,8	59,1	60,0	61,4	62,3	65,7	63,7	65,6	67,4
Maďarsko	3,5	2,3	4,1	4,8	68,0	67,3	68,4	70,1	57,9	57,7	60,1	63,0
Polsko	3,8	3,1	4,8	5,1	68,2	68,2	69,8	71,7	55,8	54,2	53,8	56,7
Rumunsko	3,9	4,8	7,0	4,0	56,0	58,2	62,5	64,0	52,8	51,8	51,7	52,6
Švédsko	4,5	2,7	2,1	2,2	124,4	122,5	121,3	119,8	124,5	120,1	125,9	125,5
UK	2,3	1,8	1,8	1,4	108,4	107,6	105,2	104,0	123,0	134,1	122,2	116,4
EU	2,3	2,0	2,4	1,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

	Saldo veř.rozpočtů k HDP				Veřejný dluh k HDP				Energetická závislost			
v %	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016
Belgie	-2,5	-2,4	-0,9	-1,0	106,5	106,1	103,4	101,4	77,4	80,0	84,3	76,0
Německo	0,8	0,9	1,0	1,6	70,8	67,9	63,9	60,1	62,7	61,8	61,9	63,5
Estonsko	0,1	-0,3	-0,4	0,5	9,9	9,2	8,7	8,0	11,9	9,2	7,3	6,8
Irsko	-1,9	-0,5	-0,2	-0,1	76,8	73,4	68,4	63,9	89,1	85,3	88,6	69,1
Řecko	-5,6	0,5	0,8	0,6	175,9	178,5	176,1	182,5	62,2	66,2	71,7	73,6
Španělsko	-5,3	-4,5	-3,1	-2,7	99,3	99,0	98,1	96,9	70,4	72,9	73,3	71,9
Francie	-3,6	-3,5	-2,7	-2,6	95,6	98,2	98,5	98,7	47,9	45,9	45,7	47,1
Itálie	-2,6	-2,5	-2,4	-1,9	131,6	131,4	131,2	131,1	76,8	75,9	77,1	77,5
Kypr	-1,3	0,3	1,8	2,8	108,0	105,5	96,1	105,0	96,3	93,2	97,7	96,2
Lotyšsko	-1,4	0,1	-0,6	-0,8	36,8	40,3	40,0	37,1	55,9	40,6	51,2	47,2
Litva	-0,3	0,3	0,5	0,6	42,6	39,9	39,4	34,8	78,3	78,0	78,4	77,4
Lucembursko	1,3	1,6	1,4	1,3	22,2	20,7	23,0	21,4	97,1	96,5	95,9	96,1
Malta	-1,0	0,9	3,5	1,3	58,6	56,3	50,9	47,9	104,1	97,7	97,3	100,9
Nizozemsko	-2,0	0,0	1,2	1,1	64,6	61,9	57,0	53,2	25,7	32,7	51,4	45,8
Rakousko	-1,0	-1,6	-0,8	-0,3	84,8	83,0	78,3	74,5	61,3	65,8	60,5	62,4
Portugalsko	-4,4	-2,0	-3,0	-0,7	128,8	129,2	124,8	121,5	72,4	71,2	77,3	73,5
Slovinsko	-2,8	-1,9	0,1	0,5	82,6	78,7	74,1	70,2	46,9	44,5	48,8	48,4
Slovensko	-2,6	-2,2	-0,8	-0,6	52,2	51,8	50,9	48,8	59,2	60,9	58,7	59,0
Finsko	-2,8	-1,7	-0,7	-0,8	63,6	63,0	61,3	59,8	48,6	48,9	47,4	45,3
Bulharsko	-1,7	0,2	1,1	0,8	26,2	29,6	25,6	23,3	37,7	34,5	35,4	37,2
Česko	-0,6	0,7	1,5	1,4	40,0	36,8	34,7	33,2	27,7	30,3	32,1	32,7
Dánsko	-1,5	-0,4	1,1	0,2	39,9	37,9	36,1	33,3	12,3	12,4	13,4	13,9
Chorvatsko	-3,4	-0,9	0,9	0,2	83,7	80,2	77,5	73,5	47,1	43,8	48,3	47,8
Maďarsko	-1,9	-1,6	-2,2	-2,4	76,6	75,9	73,3	72,9	49,6	59,3	53,3	55,6
Polsko	-2,7	-2,2	-1,4	-0,9	51,3	54,2	50,6	49,2	25,6	28,6	29,2	30,3
Rumunsko	-0,7	-2,9	-2,9	-3,3	37,8	37,3	35,1	35,1	18,5	17,1	17,1	22,3
Švédsko	0,2	1,1	1,6	1,1	44,2	42,4	40,8	37,8	32,0	32,2	30,0	32,0
UK	-4,2	-2,9	-1,8	-1,3	87,9	87,9	87,4	86,0	47,1	46,1	37,3	35,3
EU	-2,3	-1,7	-1,0	-0,7	86,0	84,9	83,2	81,4	53,1	53,4	53,9	53,6

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise, www.nordicfactory.com a www.thinkstockphotos.com.

Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.